

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 410/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen opiskelijoiden toimeentulosta ja hyvinvoinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Inka Hopsun /Vihr. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 410/2024 vp:

Aikooko hallitus tehdä arviointia opiskelijoiden velkaantumisen vaikutuksista ja mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy vahvistaakseen opiskelijoiden hyvinvointia toimeentulon heikennysten ja asuntopulan keskellä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitusohjelman mukaan hallitus käynnistää opintotuen kokonaisuudistuksen. Hallitusohjelman opintotuen kokonaisuudistuksessa käydään läpi opintorahan taso, opintolainan suuruus ja opintolainahyvityksen määrä, vapaiden tulojen rajat, perheellisten opiskelijoiden asema ja asumisen tukeminen. Lisäksi opiskelijoiden yleisen asumistuen rinnalle selvitetään ja kehitetään yhteisasumista suosiva ja taloudellisesti houkutteleva vaihtoehto. Tulorajojen riittävyttä ja mahdollisuutta nostaa niitä arvioidaan puoliväliriihen yhteydessä. Lisäksi selvitetään myös oppisopimuskoulutusten ja opintotuen parempi yhteensovittaminen. Tavoitteena on hallitusohjelman mukaan turvata opiskeluaikainen toimeentulo, vahvistaa opintotuen kannustinelementtejä sekä tukea opintojen läpäisyä tavoiteajassa.

Muiden kuin lasta huoltavien opiskelijoiden siirtäminen yleisestä asumistuesta asumislisän piiriin on yksi hallitusohjelman mukaisista toimenpiteistä. Toimenpide voi lisätä tai vähentää asumisen tukea riippuen opiskelijan omista asumisvalinnoista. Asumislisämalli suosii yhteisasumista, koska asumislisään eivät vaikuta asuinkumppaneiden tai puolison tulot. Sen sijaan yksin vuokralalla asuvat ja korkeita asumismenoja maksavilla opiskelijoilla asumisen tuki voi heikentyä, mikä lisää tarvetta opintolainaan, työtuloihin tai vanhempien taloudelliseen tukeen. Opintolainan valtiontakauksen määrää nostettiin 1.8.2024, mikä osaltaan helpottaa asumisen tuen mahdolliseen pienenemiseen sopeutumista. Hyvin todennäköistä on, että ne, jotka eivät lainaa halua käyttää turvautuvat mieluummin vanhempien taloudelliseen tukeen tai lisäävät työssäkäyntiä. Työssäkäynti on asumislisän piirissä helpompaa kuin asumistuen piirissä, koska opintotuen asumislisän tulorajat mahdollistavat suuremmat työtulot ilman että ne vaikuttavat tuen määrään vähentävästi. Asumislisään piiriin siirtymisen vaikutuksia onkin tarpeen seurata monelta kantilta.

Tilastojen mukaan vuokra-asuntoja on hyvin tarjolla ja suurin osa opiskelijoista asuu jatkossakin vapailla vuokramarkkinoilla. On todennäköistä, että kohtuuhintaisten asuntojen kysyntä kasvaa ja niistä on pulaa. Opiskelija-asuntotuotantoon voidaan kuitenkin kohdentaa jatkossakin investointiavustusta, jolla voidaan taata asuntojen korjaukset ja uudistuotantoakin. Kohtuuhintaisen opiskelija-asuntotuotannon lisäämisen edellytyksiä tulisi selvittää. Opiskelija-asuntotuotantokysymykset kuuluvat ensisijaisesti ympäristöministeriön vastuulle.

Opiskelijoiden hyvinvointia voidaan osaltaan vahvistaa riittäväällä opintotuella. Nykytasoinen opintotuki turvaa opiskelijan minimikulutuksen, kun huomioidaan oikeus opintolainan valtiontakaukseen. Opintotukea mukaan lukien opintolainaa on meillä pidetty yhtenä koulutuksellisen tasa-arvon edistäjänä, koska se mahdollistaa taloudellisia edellytyksiä opiskeluun opiskelijan omasta tai vanhempien varattomuudesta huolimatta. Opintolainan tulisi jatkossakin olla käyttökelpoinen osa järjestelmää. Suurin osa opintovelallisista pystyy maksamaan lainansa takaisin, mutta takaisinmaksuongelmiakin esiintyy. Velkaongelmien ehkäisemiseksi opintotuen kokonaisuudistuksen yhteydessä kartoitetaankin toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää opintolainan tarvetta tai epätarkoituksenmukaista käyttöä sekä toisaalta lisätä opintolainan turvallisuutta. Esimerkiksi toimivalla korkoavustuksella, on mahdollista turvata pienituloisten opintovelallisten edellytyksiä opintolainan takaisinmaksuun. Pienituloisuuden taustalla on usein työttömyys. Opintotukijärjestelmällä ei voida kuitenkaan vaikuttaa pienituloisuuden tai työttömyyden juuriin.

Helsingissä 21.11.2024

Liikunta-, urheilu ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist

VN/30990/2024-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: